

CRNA GORA

Ministarstvo rada i socijalnog staranja

Broj:

Podgorica, 18.05.2023. godine

SEKTORSKA ANALIZA
za utvrđivanje predloga prioriteta oblasti od javnog interesa i potrebnih sredstava
za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija
iz Budžeta Crne Gore u 2024. godini

Sektorska analiza se sačinjava na osnovu strateških i planskih dokumenata odnosno propisa u odgovarajućoj oblasti od javnog interesa uz konsultacije sa zainteresovanim nevladinim organizacijama, i predstavlja osnov za utvrđivanje prioriteta oblasti i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija iz državnog budžeta u narednoj godini, u skladu sa Zakonom o nevladinim organizacijama. Sektorska analiza se priprema u tekućoj za narednu kalendarsku godinu radi blagovremenog planiranja visine sredstava koja će biti opredijeljena na pozicijama ministarstava nadležnih za oblasti koje Vlada utvrdi kao prioritete za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija. Analiza će poslužiti i za pripremu javnih konkursa za raspodjelu sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija u oblasti koja će biti utvrđena kao prioriteta.

1. OBLASTI OD JAVNOG INTERESA U KOJIMA SE PLANIRA FINANSIJSKA PODRŠKA ZA PROJEKTE I PROGRAME NVO

1.1. Navedi u kojim oblastima od javnog interesa (iz člana 32 Zakona o NVO) iz nadležnosti ministarstva planirate finansijsku podršku iz budžeta za projekte i programe NVO:

☐ socijalna i zdravstvena zaštita	☐ razvoj civilnog društva i volonterizma	☐ zaštita životne sredine
☐ smanjenje siromaštva	☐ evroatlantske i evropske integracije Crne Gore	☐ poljoprivrede i ruralni razvoj
☐ zaštita lica sa invaliditetom	☐ institucionalno i vaninstitucionalno obrazovanje	☐ održivi razvoj
☐ društvena briga o djeci i mladima	☐ Nauka	☐ zaštita potrošača
☒ pomoć starijim licima	☐ Umjetnost	☐ rodna ravnopravnost
☐ zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava	☐ Kultura	☐ borba protiv korupcije i organizovanog kriminala
☐ vladavina prava	☐ tehnička kultura	☐ borba protiv bolesti zavisnosti
☐ druge oblasti od javnog interesa utvrđene posebnim zakonom (navesti koje):		

2. PRIORITETNI PROBLEMI I POTREBE KOJE TREBA RIJEŠITI U 2024. GODINI FINANSIRANJEM PROJEKATA I PROGRAMA NVO

2.1. Navedi prioritete probleme u oblasti(ma) iz nadležnosti ministarstva koji se planiraju rješavati finansiranjem projekata i programa nevladinih organizacija. Opis problema obrazložiti koristeći konkretnije mjerljive pokazatelje trenutnog stanja i željenog stanja odnosno rješavanja, navodeći izvor u kojem su takvi podaci dostupni. Pokazatelji mogu biti informacije iz uporednih analiza, izvještaja, rezultata istraživanja, studija, i drugi dostupni statistički podaci.

<p>Opis problema:</p>	<p>Prioritetni problem je nedostatak ili nedovoljna razvijenost integriranih socijalnih usluga, njihova nedovoljna zastupljenost, kao i nedovoljno razvijen pristup za podršku starijima.</p> <p>Starije osobe zaslužuju dostojanstven život što nosi brojne nove izazove u obezbjeđivanju podrške i zaštite. Podrška i zaštita starije populacije ne bazira se samo na oblast socijalne zaštite već i na drugim oblastima života, a posebno u oblasti zdravstvene zaštite, sa akcentom na obezbjeđivanje njege i očuvanja mobilnosti i zdravlja starijih, zatim u oblasti penziono-invalidskog osiguranja. Zbog sve kompleksnijih promjena u starosti izražavanja je i potreba za uvođenjem integriranih socijalnih usluga, kako bi se na što kvalitetniji način odgovorilo na potrebe starijih korisnika.</p> <p>Starenje je potrebno sagledati kao aktivno, produktivno, zdravo i pozitivno. Pristupima starenju i starosti se promovisu potencijali starijih da vode kvalitetan život i da doprinose društvu u mjeri svojih mogućnosti i potreba.</p> <p>Crna Gora spada u evropske zemlje sa visokim indeksom starenja. Prema statističkim podacima MONSTA-a: grupa lica sa preko 60 godina starosti u 1953. godini iznosila je 10,42% ukupnog stanovništva, u 1991. godini iznosila je 12,78%, a 2003-e godine taj procenat iznosio je 16,67%. Prema rezultatima popisa stanovništva iz 2011. godine u Crnoj Gori živi 620.029 stanovnika, od čega je 18,3% starih građana preko 65 godina, što potvrđuje tendenciju starenja stanovništva u Crnoj Gori. Podaci o starosnoj strukturi cmogorskih opština pokazuju da postoje dvije grupe opština u kojima je udio stanovništva starijeg od 65 godina visok i daleko viši od državnog nivoa. U prvu grupu izrazito starih opština prema procentu građana starijih od 65 godina spadaju četiri opštine sjevernog regiona Plužine (29%), Šavnik (27,5%), Žabljak (26,3%) i Pljevlja (24,5%). U posebno teškom položaju je opština Pljevlja, koja je i najveća opština sa organizacionim i finansijskim teškoćama. U drugoj grupi opština sa visokim procentom starijih građana iznad republičkog prosjeka nalaze se opštine: Andrijevica, Kolašin, Cetinje, Herceg Novi i Kotor, u kojima je udio starijih građana preko 65 godina oko 22%. Opštine sa posebno visokim udjelom starijih građana preko 75 godina starosti su Pljevlja, Plužine, Šavnik i Žabljak. Na sjeveru zemlje je najizraženije starenje stanovništva i najveći je procenat zastupljenosti starijih građana. Navedeni podaci o starosnoj strukturi opština upućuju na obavezu većeg razvijanja pristupa za podršku starijima i posebno usluga u sistemu socijalne zaštite namijenjene starijim licima.</p> <p>Zaštita starijih lica u Crnoj Gori i njihova prava su obuhvaćena Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti koji prepoznaje usluge: podrške za život u zajednici, savjetodavno-terapijske i socijalno-edukativne usluge, usluge smještaja, neodložne intervencije i druge usluge. <u>Strategija razvoja sistema socijalne zaštite starijih za period 2018-2022. još uvijek je posljednja koja se primjenjuje u ovoj oblasti.</u> Ova strategija u najvećoj mjeri promovise koncept integriranih socijalnih usluga, s tim što su u njenom fokusu usluge socijalne zaštite za starije.</p>
-----------------------	--

Crna Gora, kao članica UN i Savjeta Evrope, usvojila je razvojni pristup starenju populacije, kroz uvođenje pitanja starijih ljudi u nacionalne i internacionalne razvojne politike i politike u svim sektorima i društveno uključivanje starijih građana u svim oblastima života. Rezolucija UN (46/91) navodi načela UN za starije ljude koja su osnov u pristupu starenju: nezavisnost, učešće u društvu, starenje o njima, samoispunjenje i dostojanstvo. Stoga Vlada Crne Gore koncipira i razvija sistem socijalne zaštite starih lica, između ostalog, oslanjajući se na Milenijumske razvojne ciljeve UN i Madridski internacionalni plan akcije o starenju (MIPAA, 2002. godine) koji je ključni dokument globalne politike starenja UN.

Analiza Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu iz 2019. godine je pokazala da postoji značajna razlika u procjeni prihvatljivosti oblika smještaja između starijih korisnika u odnosu na vrstu usluge koju koriste. Veliki procenat, 19,2 % starijih korisnika smještenih u ustanove za smještaj odraslih lica sa invaliditetom i starih lica, su procijenili smještaj u ustanovu kao najprihvatljiviji oblik smještaja, dok ne postoji velika razlika između korisnika pomoć u kući i dnevnog boravka u procjeni prihvatljivosti oblika smještaja.

Usluga **"Dnevni boravak"** za starija lica osmišljena je u cilju prevladavanja ključnog problema starijih lica, a to je samoća i socijalna izolovanost i u skladu sa tim, ovom uslugom predviđeni su psihološka podrška i tretmani. Prednost ovakve pomoći starijem licu, u odnosu na smještaj u domu je u tome da ostaje i dalje u krugu porodice i u poznatoj sredini - susjedstvu. Usluga Dnevnog boravka obuhvata sljedeće aktivnosti: podršku u izgradnji i održavanju pozitivnih odnosa sa okruženjem, organizovanje radno-okupacionih aktivnosti; razvijanje metoda rada koji ohrabruju učestvovanje korisnika u zajednici, organizovanje slobodnog vremena u skladu sa potrebama i interesovanjima korisnika, organizovanje prigodnih kulturno-zabavnih sadržaja u okviru dnevnog boravka, podršku u socijalnoj inkluziji, razvoj vještina za prepoznavanje i rješavanje problema; razvoj komunikacionih vještina i razvoj vještina i znanja potrebnih za život u zajednici. Korisnicima se obezbjeđuje najmanje jedan obrok dnevno, sredstva za održavanje lične higijene i pomoć pri održavanju lične higijene, oblačenju i svlačenju. Aktivnosti koje puža ova usluga pokazale su se svrsishodne i korisne kroz dosadašnji rad o čemu govori zadovoljstvo korisnika, njihova zainteresovanost za nastavak njegovog rada kao i broj novozainteresovanih korisnika. Korisnici ove usluge su odraslo i staro lice, odraslo i staro lice sa invaliditetom, kao i lice kojem je usljed posebnih okolnosti i socijalnog rizika potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite. Potrebno je da se usluga "Dnevni boravak" za starija lica održi i unaprijedi u svim postojećim segmentima kako bi korisnici bili sigurni da na ovu uslugu mogu da računaju u svakom trenutku, budući da im veoma znači u svakodnevnom životu.

Trenutno u Crnoj Gori postoji 17 dnevnih boravaka za odrasla i stara lica i odrasla i stara lica sa invaliditetom, i to u: Nikšiću (2), Danilovgradu (2), Mojkovcu (1), Plavu (1), Cetinju (2), Rožajama (1), Bijelom Polju (2), Petnjici (1), Pljevljima (2), Risnu (1), Bar (1) i Kolašinu (1). Od maja 2022. godine realizuje se projekat "Razvoj kapaciteta za pružanje usluga socijalne zaštite" koji Ministarstvo rada i socijalnog staranja sprovodi uz tehničku podršku UNDP-a, kroz koji se obezbjeđuje finansijska podrška za 13 dnevnih boravaka za odrasla i stara lica i odrasla i stara lica sa invaliditetom. Na osnovu cjelokupne analize usluge "Dnevni boravak" za starija lica, smatra se da bi bilo neophodno, shodno finansijskim sredstvima i mogućnostima navedenu uslugu "Dnevni boravak" za starija lica razvijati i u drugim opštinama u Crnoj Gori.

Usluga **"Pomoć u kući"** za stare obuhvata nabavku hrane, pomoć pri pripremi obroka i hranjenju; pomoć pri održavanju lične higijene i higijene prostora; pomoć pri grijanju prostora; pomoć pri nabavci štampe i knjiga i plaćanju računa za električnu energiju, telefon, komunalije i sl; posredovanje u obezbjeđivanju različitih vrsta usluga za održavanje stana i uređaja za domaćinstvo; i nabavku lijekova i odvođenje na ljekarske preglede. Korisnici ove usluge su odrasla i stara lica sa invaliditetom, kao i lica kojim je usljed posebnih okolnosti i socijalnog rizika potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite. Ova usluga omogućava korisnicima da život nastave u svojoj porodici, u redovnom kućnom okruženju.

<p>Usluga pomoć u kući za stara lica, putem licenciranog pružaoca usluge - Crvenog krsta, može se koristiti u svim opštinama. Kroz ovaj angažman gerontodomaćica u 2022. godini, uključeno je u prosjeku 833 korisnika. Ukupno za uslugu "Pomoć u kući" je licenciranih 9 pružalaca usluga.</p> <p>Potrebe korisnika pokazuju da odrasla i starija lica imaju sve veću potrebu za uslugom pomoć u kući, posebno u ruralnim područjima koja može da se obezbjeđuje u zajednicama u kojima žive, od različitih pružalaca usluga. Ustanove koje se bave smještanjem odraslih i starijih lica nijesu ono što bi zadovoljilo potrebe mnogih starijih lica. Za mnoga starija lica je prihvatljivije da ostanu u svom domaćinstvu i u svom okruženju uz nečiju podršku ili pomoć, jer im na taj način njihov život postaje funkcionalniji. U skladu na svim naprijed navedenim od ključnog značaja je unapređenje usluga starijim licima putem licenciranih pružalaca usluga.</p> <p>Takođe, analizom stanja dugotrajne njege starijih u Crnoj Gori, kroz projekat "Inovirane usluge podrške za starije u zajednici" iz 2021. godine navodi se da postoji niz značajnih prednosti organizacija civilnog društva u pružanju usluga: bliži su korisnicima i problemima sa kojima se oni susriječu, imaju značajan potencijal za inovacije, fleksibilnije su, samim tim lakše odgovaraju na potrebe korisnika i daju nove ideje u stvaranju politika, imaju prilike da uključe zainteresovane kao i volontere u realizaciju aktivnosti.</p>	<p>Podaci (analize, studije, statistički izvještaji, itd.) koji pojašnjavaju navedeni problem</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Strategija razvoja sistema socijalne zaštite starijih za period od 2018-2022 2. Analiza primjene Strategije razvoja sistema socijalne zaštite starih lica 2013-2017 3. Analiza projekta "Pružanje usluge pomoć ukući za stara lica", decembar, 2016. godine 4. Popis stanovništva, domaćinstava i stanova u Crnoj Gori 2011. godine (Stanovništvo prema starosti, polu i tipu naselja po opštinama) 5. Situaciona analiza "Nalazi i preporuke za razvoj socijalnih servisa u lokalnoj zajednici" 6. Analiza potreba i potencijalnih resursa za razvoj usluge porodični smještaj za starije, 2019. godine 7. Projekat "Briga o starijim", 2020. godine 8. Projekat "Inovirane usluge podrške za starije u zajednici" <p>Izvor(i) podataka</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ministarstvo rada i socijalnog staranja 2. Ministarstvo rada i socijalnog staranja 3. Zavod za socijalnu i dječju zaštitu 4. Zavod za statistiku, MONSTAT 5. UNDP 6. Zavod za socijalnu i dječju zaštitu 7. Crveni krst Crne Gore 8. Ministarstvo zdravlja, Crveni krst Crne Gore i Austrijski Crveni krst - podržan od strane EU 2021. godine.
---	--

2.2. Navesti ključne strateško-planske dokumente odnosno propise koji prepoznaju važnost problema identifikovanih pod tačkom 2.1., kao i specifične mjere/djelove tih dokumenata koji su u vezi sa identifikovanim problemima.

Naziv strateškog/planskog dokumenta/propisa	Naziv poglavlja/ mjere/ aktivnosti
<ol style="list-style-type: none"> 1. Madridski internacionalni plan akcije o starenju (MIPAA, 2002. godine) 2. Integrisani program UN za Cmu Goru 2017-2021 3. Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine 4. Strategija razvoja sistema socijalne zaštite starijih za period od 2018-2022 5. Zakon o socijalnoj i dječijoj zaštiti 6. Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju 	<ol style="list-style-type: none"> 1. (MIPAA, 2002. godine) 2. 1.1. Stanje društveno-ekonomskog razvoja u Crnoj Gori; 1.2 Glavna ostvarenja UNDAF-a za period 2010–2016; nalazi i preporuke 3. Cijl 4.1. Unapređenje stanja ljudskih resursa i jačanje socijalne inkluzije; 4.1.2. Unapređenje zdravlja građana svih uzrasta i smanjenje nejednakosti u zdravlju; 4.1.3. Obezbeđivanje inkluzivnog i kvalitetnog obrazovanja i promovisanje mogućnosti cjeloživotnog učenja za sve; 4.2.5. Stimulisanje zapošljivosti i socijalne inkluzije. 4. POSEBNI CILJ 1: Unaprijediti socijalnu odgovornost i integrativni pristup koji omogućava podsticanje socijalne inkluzije, povećanje kvaliteta života i korišćenje kapaciteta starijih za samostalan život. Mjera 1.2. Obezbijediti da u svakoj lokalnoj samoupravi postoji najmanje jedna usluga socijalne zaštite starijih POSEBNI CILJ 2: Unaprijediti usluge socijalne zaštite starijih. 5. Zdravstvena zaštita; Član IV. Usluge socijalne i dječje zaštite; Vrste usluga; Član 60 6. III Lica kojima se obezbeđuju prava za slučaj invalidnosti i tjelesnog oštećenja; član 14; V Prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja; član 16

2.3. Obrazložiti na koji način nevladine organizacije mogu doprinijeti rješavanju problema identifikovanih pod tačkom 2.1., koje aktivnosti su prihvatljive za postizanje željenog rezultata, kako se planira praćenje i vrednovanje doprinosa rješavanju pomenutih problema. Naveći konkretne mjerljive pokazatelje/indikatora za praćenje doprinosa nevladinih organizacija rješavanju identifikovanih problema i izvore verifikacije učinjenog.

Opis načina doprinosa nevladinih organizacija u rješavanju problema	Konkretni mjerljivi pokazatelji doprinosa nevladinih organizacija	Izvori(i) podataka
<p>Organizacije civilnog društva sa teritorije Crme Gore koje se bave potrebama i problemima starijih bi doprinijele uvođenju kvalitetnih i raznovrsnijih usluga u socijalnoj zaštiti i razvoju mreže usluga u zajednici koje podržavaju kvalitetan život starijih lica u njihovom prirodnom okruženju i smanjuju rizika od smještanja starijih u ustanove.</p> <p>~</p> <p>Usluga "Dnevni boravak" za starija lica osmišljen je u cilju prevladavanja ključnog problema starijih osoba, a to je samoća i socijalna izolovanost. Ovom uslugom predviđeni su psihološka podrška i tretmani. Prednost ovakve pomoći starijoj osobi, u odnosu na smještaj u domu, je u tome da ostaje i dalje u krugu porodice i u poznatoj sredini - susjedstvu. Korisnici ove usluge su odraslo i staro lice, odraslo i staro lice sa invaliditetom, kao i lice kojem je usljed posebnih okolnosti i socijalnog rizika potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite. Usluga Dnevnog boravaka u skladu sa karakteristikama, kapacitetima i potrebama korisnika obezbjeđuje jednu ili više aktivnosti: podršku u izgradnji i održavanju pozitivnih odnosa sa okruženjem, organizovanje radno-okupacionih aktivnosti, razvijanje metoda rada koji ohrabruju učestvovanje korisnika u aktivnostima u zajednici, organizovanje slobodnog vremena u skladu sa potrebama i interesovanjima korisnika, organizovanje prigodnih kulturno-zabavnih</p>	<p>~</p> <p>Izrada programa obuke za stručne radnike i saradnike za uslugu "Dnevni boravak" i "Pomoć u kući" - najmanje 5 obuka.</p> <p>~</p> <p>Usluga "Dnevni boravak", s obzirom na podatke o starosnoj strukturi crnogorskih opština, nameće potrebu otvaranja dnevnih boravaka za starija lica na sjeveru Crme Gore. Broj novih dnevnih boravaka najmanje 3, korisnika namanje 70.</p> <p>~</p> <p>Organizovanje radionica aktivnog i zdravog starenje - najmanje 5</p>	<p>Kvartalni izvještaji nevladinih organizacija koji se dostavljaju Ministarstvu rada i socijalnog staranja, o svim aktivnostima u toku realizaciji projekata, njihova dokumentovanost i finansijski monitoring;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Neposredna komunikacija sa predstavnicima nevladinih organizacija radi boljeg uvida i kvalitetnijeg izvještavanja o svim aktivnostima i rezultatima koji se vezuju za korisnike; - Informisanost od strane nevladinih organizacija i neposredno prisustvo predstavnika Ministarstva određenim događajima i radionicama koji spadaju u projektne aktivnosti nosilaca projekata; - Terenske posjete nevladinih organizacijama, kao i drugi oblici monitoringa (medijske i druge promocije projektne aktivnosti) pružaju širu sliku za evaluaciju projekata, uključujući i završne izvještaje kako nevladinih organizacija o projektima, tako i nadležnog Ministarstva, što sve ukupno omogućava da se izvode zaključci, statistike i vrši vrednovanje doprinosa projekata u rješavanju definisanih problema. <p>Sve aktivnosti koje podrazumijevaju monitoring i evaluaciju projekata služe kao baza za buduće definisanje prioriteta problema, željenog stanja, kako bi se podržali i finansirali projekti nevladinih organizacija koje imaju kapacite da se bave ovom izuzetno složenom i osjetljivom oblasti, a na taj način budžetska sredstva raspodijelila na kvalitetan i odgovoran način.</p>

<p>sadržaja u okviru dnevnog boravka, podršku u socijalnoj inkluziji, razvoj vještina za prepoznavanje i rješavanje problema, razvoj komunikacionih vještina i razvoj vještina i znanja potrebnih za život u zajednici. Korisnicima bi bio obezbijeđen najmanje jedan obrok dnevno, sredstva za održavanje lične higijene i pomoć pri održavanju lične higijene, oblačenju i svlačenju.</p>		
<p>~</p> <p>Usluga "Pomoć u kući" za stare, obuhvata nabavku hrane, pomoć pri pripremi obroka i hranjenju; pomoć pri kretanju; pomoć pri održavanju lične higijene i higijene prostora; pomoć pri grijanju prostora; pomoć pri nabavci štampe i knjiga i plaćanju računa za električnu energiju, telefon, komunalije i sl; posredovanje u obezbjeđivanju različitih vrsta usluga za održavanje stana i uređaja za domaćinstvo i nabavku lijekova i odvođenje na ljekarske preglede. Korisnici ove usluge su odrasla i stara lica sa invaliditetom, kao i lica kojim je usljed posebnih okolnosti i socijalnog rizika potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite. Usluge starijim građanima pružale bi se tako da su u najvećem stepenu usaglašene sa potrebama korisnika, uz puno poštovanje njihovih prava. Usluge bi se razvijale na takav način da građani svoje potrebe prioritetno zadovoljavaju u sredini u kojoj žive.</p>	<p>~</p> <p>U okviru programa "Pomoć u kući" od posebnog značaja je program pomoć u kući za stare u ruralnim područjima. Očekivani broj novih korisnika je najmanje 70, angažovanih geronto domaćica najmanje 10.</p> <p>~</p> <p>Angažovanje volontera u pružanju usluge kućnih posjeta odraslim i starijim licima, posebno u ruralnim područjima, radi prevazilaženje problema usamljenosti koji jedan od najvećih problema sa kojima se stariji suočavaju. Broj volontera najmanje 15.</p>	

3. OSTVARIVANJE STRATEŠKIH CILJEVA

3.1. Navesti ključne strateške ciljeve iz sektorske nadležnosti čijem će ostvarenju u 2024. godini doprinijeti projekti i programi nevladinih organizacija.

Strateški cilj(evi) čijem ostvarenju će doprinijeti javni konkurs za projekte i programe nevladinih organizacija u 2024. godini	Način na koji će javni konkurs za projekte i programe nevladinih organizacija doprinijeti ostvarenju strateških ciljeva (ukratko opisati)
<p>POSEBNI CILJ 1: Unaprijediti socijalnu odgovornost i integrativni pristup koji omogućava podsticanje socijalne inkluzije, povećanje kvaliteta života i osnaživanje kapaciteta starijih za samostalan život.</p> <p>POSEBNI CILJ 2: Unaprijediti usluge socijalne zaštite starijih.</p>	<p>Razvoj usluga kojima se unapređuju usluge u socijalnoj zaštiti i mreže usluga u zajednici koje podržavaju kvalitetan život starijih lica u njihovom prirodnom okruženju kako bi se smanjio rizik od smještaja odraslih i starih lica u ustanove.</p> <p>Usluga "Dnevni boravak" za starija lica osmišljena je u cilju prevladavanja ključnog problema starijih lica, a to je samoća i socijalna izolovanost i u skladu sa tim, ovom uslugom predviđeni su psihološka podrška i tretman. Prednost ovakve pomoći starijem licu, u odnosu na smještaj u domu je u tome da ostaje i dalje u krugu porodice i u poznatoj sredini - susjedstvu. Korisnici ove usluge su odraslo i staro lice, odraslo i staro lice sa invaliditetom, kao i lice kojem je usljed posebnih okolnosti i socijalnog rizika potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite.</p> <p>Usluga "Pomoć u kući", s akcentom na pomoć u kući u ruralnim područjima, namijenjena je odraslim i starijim licima sa invaliditetom, kao i licima kojima je usljed posebnih okolnosti i socijalnog rizika potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite u sredini u kojoj žive.</p> <p>Pobojšanje kvaliteta pružanja usluga putem programa obuke stručnih radnika i saradnika krajnjim korisnicima.</p>

4. JAVNI KONKURSI ZA FINANSIRANJE PROJEKATA I PROGRAMA NVO - DOPRINOS OSTVARENJU STRATEŠKIH CILJEVA IZ SEKTORSKE NADLEŽNOSTI MINISTARSTVA

4.1. Navedi javne konkurse koji se predlažu za objavljivanje u 2024. godini u cilju doprinosa ostvarenju strateških ciljeva iz sektorske nadležnosti (iz tačke 3.1.), uz prijedlog potrebnih iznosa. Ukoliko postoji mogućnost preklapanja s javnim konkursima iz nacionalnih, sredstava EU ili drugih vanjskih fondova iz nadležnosti neke druge institucije, navesti s kojim organom je potrebno koordinirati oblasti finansiranja.

Naziv javnog konkursa	Iznos	Drugi donatori s kojima je potrebno koordinirati oblasti finansiranja
"Više godina boljeg života u zajednici"	250.000 eura	Nadležnost Ministarstva rada i socijalnog staranja

4.2. Navedi ko su predviđeni glavni korisnici projekata i programa koji će se finansirati putem javnog konkursa. Ukratko navesti glavna obilježja svake grupe korisnika, njihov broj i njihove potrebe na koje projekti i programi treba da odgovore u 2024. godini.

Opis glavnih grupa korisnika, njihov broj i potrebe

Opis svih grupa korisnika i njihova zajednička karakteristika jeste da su u pitanju starije osobe lošijeg zdravstvenog i materijalnog stanja u gradskom, prigradskom i seoskom području.

Grupe korisnika i s njima u vezi usluge koju prepoznaje Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti, podzakonska akta, kao i ova strategija posebno se štite:

- odrasla i stara lica,
- odrasla i stara lica sa invaliditetom,
- kao i lica kojim je usljed posebnih okolnosti i socijalnog rizika potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite.

Navedene grupe korisnika putem projekata mogu dobiti uslugu "Dnevnog boravka" ili "Pomoć u kući", bilo da se radi o njihovoj osporenosti usljed lošijeg zdravstvenog ili nekih drugih rizika zbog kojih ova populacija zahtjeva poseban tretman. Ova strategija preporučuje projekte putem kojih bi se odobrila sredstva za otvaranje novih dnevnih boravaka, a s obzirom na podatke o starosnoj strukturi u crnogorskim opštinama, prema kojima su Pijevija, Pluzine, Šavnik i Žabljak "grupa izrazito starih opština", uspostavljanje ove usluge u navedenim opštinama bilo bi od posebnog značaja. Očekuje se otvaranje 3 dnevna boravka od kojih 2 u pomenutim opštinama i servisiranje najmanje 70 korisnika. Takođe, od ključnog značaja je uspostavljanje usluge pomoći u kući, posebno u ruralnim područjima. Očekivani broj korisnika ove usluge je najmanje 70 angožovanijem najmanje 10 geronto domaćica.

4.3. Navesti očekivani ukupni broj ugovorenih projekata, odnosno ugovora koji se planira zaključiti s nevladinim organizacijama na osnovu javnog konkursa.

Očekivani broj projekata koji se planira finansirati / broj ugovora koje se planira zaključiti s NVO	9
"Više godina boljeg života u zajednici"	

4.4. Navesti najviši i najniži iznos finansijske podrške koju će biti moguće ostvariti na osnovu pojedinačnog javnog konkursa navedenog u tački 4.1.

"Više godina boljeg života u zajednici"	
Najniži iznos finansijske podrške koju će biti moguće ostvariti na osnovu javnog konkursa: 10.000 EURA	Najviši iznos finansijske podrške koju će biti moguće ostvariti na osnovu javnog konkursa: 40.000 EURA

NAPOMENA: stavom 4 člana 32Ž Zakona o NVO, definisano je: **"Ukupan iznos sredstava koja se na osnovu javnog konkursa mogu dodijeliti nevladinoj organizaciji za finansiranje projekta, odnosno programa, ne može preći 20% od ukupno opredijeljenih sredstava koja se raspodjeljuju na osnovu tog konkursa."**

5. KONSULTACIJE SA ZAINTERESOVANIM NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

5.1. Navesti na koji način je u skladu sa važećim propisima obavljen proces konsultovanja NVO u procesu pripreme sektorske analize.

Metoda konsultacija (npr. web, email, konsultativni sastanak, itd.)	Datumi sprovedenih konsultacija	Naziv NVO koje su učestvovalе u konsultacijama

6. KAPACITETI ZA SPROVOĐENJE JAVNOG KONKURSA

6.1. Navedi broj službenika/ica i spoljnih saradnika koji će biti zaduženi za sprovođenje javnog konkursa i praćenje realizacije finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija (uključujući najmanje jednu terensku posjetu, prilikom koje će se provjeravati izvršavanje ugovornih obaveza, namjensko trošenje sredstava, te postizanje rezultata planiranih javnim konkursom i odobrenim projektom/programom).

Naziv javnog konkursa	Broj službenika/ica zaduženih za sprovođenje javnog konkursa i praćenje finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija	Imena službenika/ica zaduženih za sprovođenje javnog konkursa i praćenje finansiranih projekata i programam nevladinih organizacija
"Više godina boljeg života u zajednici"	3	Biljana Vučetić Mirela Murić Kaluđerović Vesna Čimbaljević

Ovjera ministra:

Admir Adrović _____ Ime i prezime	 _____ Potpis
---	---